

Η ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ *

Ἰπὸ ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗ

Πολὺς λόγος γίνεται τελευταίως παρ' ἡμῖν διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναπροσαρμογῆς τῶν ὑπαρχουσῶν καλλιεργειῶν. πρὸς περιορισμὸν ἰδίως τῆς σιτοκαλλιέργειας. Πρέπει νὰ τονίσωμεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὅτι αἱ καλλιέργειαι κάθε τόπου ἀνταποκρίνονται, κατ' ἀρχήν, εἰς τὸ περιβάλλον τους. Διὰ ν' ἀλλάξωμεν τὰς καλλιεργείας πρέπει λοιπὸν πρωτίστως νὰ τροποποιήσωμεν τὸ περιβάλλον. Τοῦτο γίνεται κυρίως διὰ τῆς ἐκτελέσεως ἀρδευτικῶν ἔργων. Ὅπου εἰσήχθη νερὸ—καὶ μάλιστα τρεχούμενον νερὸ—δὲν συμφέρει π.χ. ἡ σιτοκαλλιέργεια ἀλλὰ τὴν θέσιν των ἔρχονται καὶ καταλαμβάνουν ἄλλαι καλλιέργειαι, περισσότερον ἀποδοτικαὶ ὅπως τὰ λαχανικά, τὰ φρούτα, τὸ βαμβάκι, ἡ μηδική. Ἰπὸ τὸ καθεστῶς ὅμως τῆς ξηρικῆς καλλιεργείας τὰ σιτηρὰ εἶναι οἰκονομολογικῶς ἢ πλέον ἐνδεικνυμένη καλλιέργεια, διότι χρησιμοποιοῦν θαυμασίως τὰς χειμερινὰς βροχὰς, ἐμποδίζουσι τὴν διάβρωσιν τοῦ ἐδάφους, πλουτίζουν τὸ ἔδαφος εἰς χοῦμον καὶ δίδουσι τὸ ἀπαραίτητον διὰ τὴν κτηνοτροφίαν ἄχυρον. Ἄς ἐξετάσωμεν ὅμως τὰς δυνατότητας τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς σιτοκαλλιέργειας εἰς τὴν χώραν μας. Ἡ ἀντικατάστασις τοῦ σίτου δι' ἄλλων σιτηρῶν δὲν ἐνδείκνυται. ἀφοῦ δὲν δικαιολογεῖται ἡ ἐπέκτασις τῆς καλλιεργείας βρώμης καὶ κριθῆς, κατόπιν τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἀροτριῶντων καὶ τῶν ἵππων μεταφορᾶς, καθὼς καὶ τοῦ περιορισμοῦ καταναλώσεως τοῦ κριθαρίσιου ψωμιοῦ. Ἡ καλλιέργεια ἐξ ἄλλου τοῦ ἀραβοσίτου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόδοσις ἤρξησε διὰ τῶν ὑβριδίων, εἶναι ἀνοιξιάτικη, ἐνῶ ὁ σῖτος καλλιεργεῖται πάντοτε παρ' ἡμῖν ὡς χειμερινός. Ἄλλ' ἡ ἀπόδοσις τῶν ἀνοιξιάτικων σιτηρῶν. ἐφ' ὅσον βέβαια εἶναι ξηρικά, τυγχάνει παρ' ἡμῖν πάντοτε ἀβεβαία. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει μὲ τὴν καλλιέργειαν τοῦ σησαμίου ἢ τοῦ βάμβακος.

Ἡ ἐξέτασις τοῦ πίνακος τῶν εἰσαγωγῶν γεωργικῶν προϊόντων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀποτελεῖ πολὺτιμον ἐνδείξιν διὰ τὰ φυτά, τῶν ἀπείων δυνάμεθα νὰ ἐπεκτείνωμεν τὴν καλλιεργουμένην ἔκτασιν χωρὶς κίνδυνον αὐξήσεως τῶν δυσκολιῶν καταναλώσεως. Εἶναι ὁ ἀραβόσιτος, τὰ φασόλια, τ' ἄλλα ὅσπρια, ἡ ἀποφλοιωμένη ὄρυζα, πατάτες, πλὴν σπόρου, λινόσπορος βαμβακόσπορος, προϊόντα κηπουρικῆς, ἔλαιον σόγιας. λοιπὰ βρώσιμα ἔλαια, λίνον ἀκατέργαστον, κάνναβις ἀκατέργαστος. βάμβαξ ἐκκακισμένος καὶ αἰθήρια ἔλαια συνολικῆς ἀξίας 580,42 ἑκατ. δρχ.

* Ἀνακοίνωσις γενομένη τὴν 22αν Μαΐου 1959 εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἑταιρείαν Οἰκον. Ἐπιστημῶν.

Πρέπει ἐν πρώτοις νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ ἀξία ὅλων τῶν εἰσαγομένων γεωργικῶν προϊόντων εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἶναι πολὺ κατωτέρα τῆς ἀξίας τοῦ ἐπληρώναμεν ὡς σήμερὰ διὰ τὸν ἔξωθεν εἰσαγόμενον σίτον, ἡ ὅποια ἀνῆλθε τὸ 1956 εἰς 971.7 ἑκατομ. δρχ. (συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀξίας τῶν εἰσαγομένων σιταλεύρων) καὶ τὸ 1957 εἰς 884.2 ἑκατ. δρχ. μῶν. Ἡ συνολικὴ ἀξία τῶν εἰσαγομένων γεωργικῶν προϊόντων ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀξίαν 220.000 τόννων σίτου.

Τὰ εἰσαγόμενα γεωργικὰ προϊόντα θὰ ἠδύναντο βέβαια νὰ παραχθοῦν εἰς τὴν χώραν μας. Ὅμοιος ὄχι μόνον δὲν προστατεύονται ἐπαρκῶς ἀπὸ δασμολογικῆς ἀπόψεως ἀλλὰ καὶ τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν εἰσάγονται συνήθως ἀτελῶς κατόπιν ἐιδικῶν ἐκάστου ἀποφάσεων (ἄρβόσιτος, βαμβακόσπορος, σπορέλαια) ἢ μὲ μειωμένον δασμὸν (βάμβαξ).

Εἰδικώτερον πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι :

1) Ὁ εἰσαγόμενος βάμβαξ δὲν καλύπτει ἐιδικῶς ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας μας, καθότι δὲν εἰσάγεται μακρόνινος τοιοῦτος ἐξ Αἰγύπτου, ἀλλὰ συνήθως βάμβαξ ἐξ Η.Π.Α., ὅμοιος ἢ καὶ κατώτερος ἀπὸ τὸν ἐγχώριον. Τοῦτο προκλεῖ τὴν μείωσιν τῆς τιμῆς τοῦ παραγομένου ἐπιτοπίως (ὁ ὅποιος μένει κατὰ μέγα μέρος ἀπώλητος) δι' ὑποστήριξιν δῆθεν τῆς βαμβακοβιομηχανίας. Σημειωτέον ὅτι ὁ δασμὸς τοῦ ἐκκοκκισμένου βάμβακος (κλάσις 217 β) ἀνέρχεται εἰς 1.984 δρχ. κατὰ τόννον, ἤτοι εἰς 8.74 οἰο ἐπὶ τῆς ἀξίας του, μὴ υπολογιζομένης τῆς εἰσφορᾶς ὑπὲρ τοῦ Ὁργανισμοῦ Βάμβακος (0,60 δρχ. κατ' ὀκᾶν), ἀφοῦ αὕτη ἐπιβαρύνει καὶ τὸν ἐγχώριον βάμβακα καὶ δὲν εἶναι ἐπιμύνως προστατευτικῆ. Ἐν τούτοις ἐδόθησαν κατὰ καιροῦς, χαριστικῶς ἀδειαί εἰσαγωγῆς του μὲ μειωμένον δασμὸν πρὸς ὑποστήριξιν δῆθεν τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας.

2) Ὁ βαμβακόσπορος εἰσάγεται διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς κτηνοτροφίας. Τοῦτο ἐπιβάλλεται εἰς περιόδους μὴ ἐπαρκοῦς ἐπιτοπίου παραγωγῆς κτηνοτροφῶν, ἀλλ' ἀποβαίνει εἰς βᾶρος τῆς βαμβακοκαλλιέργειας ὅταν εἰσάγεται τακτικῶς κατ' ἔτος καὶ κατὰ σύστημα, εἰς μεγάλας μάλιστα ποσότητες.

3) Ἐπίσης τὰ εἰσαγόμενα σπορέλαια ἀποστολὴν ἔχουν νὰ ρίψουν τὰς τιμὰς τοῦ ἐγχωρίου ἐλαιολάδου καὶ ὄχι νὰ καταναλωθοῦν πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ πολυτίμου τούτου προϊόντος πρὸς ἐξαγωγήν, ἀφοῦ κατὰ μὲν τὰ ἔτη τῶν ὑψηλῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τιμῶν ἀπηγορεύθη ἡ ἐξαγωγή του, κατὰ δὲ τὰ ἔτη τῶν χαμηλῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τιμῶν αὕτη δὲν συμφέρει.

4) Ὁ ἀραβόσιτος εἰσάγεται ἐν μέρει διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς κτηνοτροφίας ἀλλὰ κυρίως πρὸς διανομὴν ὑπὸ τῆς Α.Τ.Ε. εἰς τοὺς πενομένους ὄρεινους πληθυσμούς. Ἐν πρώτοις ἡ εἰσαγωγή μεγάλων ποσοτήτων ἀραβόσιτου καὶ μάλιστα ἀτελῶς, ἀποτελεῖ δεινὸν πλῆγμα κατὰ τῶν καλλιεργητῶν τῶν ὄρεινῶν κυρίως πληθυσμῶν. Καθότι εἰς τοὺς κάμπους ἡ καλλιέργεια αὕτη ἀντικατεστάθη ἀπὸ τὸν βάμβακα, ἰδίως ἀπὸ τὰς ἀρδευομένας περιοχάς, πρᾶγμα τοῦ

δὲν δύναται νὰ γίνῃ εἰς τὰ ὄρεινά ὑψίπεδα, ὅπου οἱ νύχτες εἶναι ψυχρές. Διὰ διανομῆς δωρεᾶν ὑβριδίων ἀραβοσίτου εἰς τὰς περιφερείας ταύτας θὰ ἠδύνατο νὰ αὐξηθῆ ἡ παραγωγὴ των εἰς ἀραβοσίτον, ὥστε νὰ καλυφθοῦν ἀπολύτως αἱ ἀνάγκαι τῆς Χώρας.

5) Ἡ εἰσαγωγὴ ὀρύζης ἀποφλοιωμένης γίνεται ἐπίσης εἰς βάρος τῆς ὀρυζοκαλλιιεργείας καὶ τῶν ὀρυζοκαλλιιεργητῶν μας. Αἱ εἰσαγόμεναι ποικιλίαι ἐξ Ἰταλίας καὶ ἐκ τῶν Η.Π.Α. εἶναι συνήθως ἀνωτέρας ποιότητος τῶν ἐγχωρίων καὶ πιέζουν καταθλιπτικῶς τὰς τιμὰς τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς, ἡ ὁποία πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἦτο ἐξαγωγικὴ. Ἐν τούτοις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰσήχθησαν 5.000 τόννοι ἐκ Ταυλάνδης καὶ ἐφέτος ἡ αὐτὴ ποσότης ἐκ Μεξικου. ὀρύζης κατωτέρας ποιότητος, ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ πέσουν αἱ τιμαὶ τῶν ἐγχωρίων. πρᾶγμα ποῦ ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ἀπογοῆτευσιν τῶν ὀρυζοκαλλιιεργητῶν. ἐνῶ ἡ ὀρυζοκαλλιιεργεία θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπεκταθῆ καὶ παρ' ἡμῖν ἰδίως πρὸς ἀξιοποιήσιν τῶν ἀλατούχων ἐδαφῶν. Θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτραπῆ μόνον ἡ εἰσαγωγὴ σπόρου καλῆς ποιότητος ἐξ Ἰταλίας. Ἄνευ τῆς εἰσαγωγῆς ξενικῆς ὀρύζης ἡ Χώρα μας θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ παράγῃ, ὅλην τὴν ἀναγκασιούσαν εἰς αὐτὴν ποσότητα ὀρύζης.

6) Ἡ εἰσαγωγὴ πατάτας—ἐκτὸς τοῦ σπόρου—γίνεται πρὸς κάλυψιν ἐποχιακῶν ἀναγκῶν, ἕνεκα τῆς κακῆς κατανομῆς τῆς καλλιιεργείας ταύτης, ποῦ ἀποδίδει εἰς τὴν χώραν μας τρεῖς ἐσοδεῖς, ὥστε νὰ ἐξυπηρετῆ τὴν κατανάλωσιν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἔτους. Ἐπίσης θὰ ἠδύνατο νὰ περιορισθῆ ἡ εἰσαγωγὴ πατατοσπόρου (10.518 τόννοι, ἀξίας 22.534 ἑκατομ. τὸ 1957) ἂν ἐξηκολούθει ἡ πρὸ ἐτῶν, ἀναληφθεῖσα ὑπὸ τῆς Α.Τ.Ε. προσπάθεια ἐπιτοπίου παραγωγῆς αὐτοῦ, εἰς καταλλήλους ὄρεινὰς περιφερείας.

7) Οὐδεμία ὑπάρχει ἐπίσης ἀμφιβολία ὅτι ἡ χώρα μας δύναται νὰ παράγῃ διὰ τὰ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἀπαιτούμενα ὄσπρια, ἐὰν ἐλαμβάνοντο μέτρα τινὰ διὰ τὴν προστασίαν τῶν τιμῶν αὐτῶν, εἰς τὸ ὕψος τῶν διεθνῶν τιμῶν, πλέον τὰ ἔξοδα μεταφορᾶς των (μικρὸς προστατευτικὸς δασμὸς των). Τοῦτο θὰ ἔπρεπε ν' ἀποτελέσῃ ἔργον τῶν κατὰ τόπους συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων, καταλλήλως ἐνισχυομένων ὑπὸ τῆς Α.Τ.Ε. Καθότι αἱ καλλιιεργείαι αὗται εἶναι συνήθως ξηρिकाὶ καὶ ἀνοιξιἀτικαὶ δηλ. ἐπισφαλεῖς. Ἄλλ' ὅταν αἱ ἐσοδεῖαι των εἶναι ἰκανοποιητικαὶ αἱ τιμαὶ των πίπτουν κάτω τοῦ ἡμίσεος τῶν τιμῶν λιανικῆς πωλήσεως καὶ ὅταν αἱ ἐσοδεῖαι των εἶναι μικραὶ γίνονται ἀθρόαι εἰσαγωγαὶ ὄσπριων ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ὥστε νὰ συγκρατοῦνται πάντοτε χαμηλὰ αἱ τιμαὶ ὄχι καταναλώσεως, ποῦ ἐμένουν μᾶλλον σταθεραὶ, ἀλλὰ χονδρικῆς πωλήσεως, ποῦ ἐνδιαφέρουν τοὺς παραγωγούς.

Ἐκτὸς ὁμως τῶν κυρίως γεωργικῶν προϊόντων εἰσάγονται καὶ ζωοκομικὰ τοιαῦτα, σημαντικῶς μάλιστα ἀνωτέρας ἀξίας (848 ἑκατομ. δρχ. τὸ 1957, πλὴν τῶν δερμάτων). Μεταξὺ αὐτῶν εἰσάγεται καὶ γάλα συμπυκνωμένον (11.657 τόννοι, ἀξίας 114 ἑκατομ. δρχ.) ἐνῶ ἔχομεν ἐποχιακῶς ὑπερ-

παραγωγήν γάλακτος ἐν Ἑλλάδι εἰς βαθμὸν ποῦ πῖπτουν αἱ τιμαὶ τοῦ κάτω τοῦ κόστους παραγωγῆς, διότι δὲν ὑπάρχει ἀκόμη παρ' ἡμῖν ἐργοστάσιον συμπικνώσεως αὐτοῦ, ἂν καὶ ἔχη ἀποφασισθῆ ἡ ἴδρυσις δύο τοιούτων εἰς Τρίκαλα καὶ Λαμίαν. Ἐπίσης εἰσάγονται καὶ αὐγά (2.025 τόννοι ἀξίας 34.289 ἑκατομ. δρχ.) καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ, τὸ ὁποῖον βρῖσκεται οἰκονομολογικῶς εἰς ὄχι πλέον εὐνοϊκὰς συνθήκας ἀπὸ τὴν Χώραν μας, ποῦ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐξαγωγικὴ ὠν. καὶ ὀρνίθων ἐὰν ἐλαμβάνοντο μέτρα κυρίως διὰ τὴν παροχὴν εὐθηνῶν τροφῶν εἰς τὰ ὀρνιθοτροφεία, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω. Ἡ παραγωγή κτηνοτροφικῶν προϊόντων δύναται νὰ προωθηθῆ καὶ πέραν τῶν εἰσαγομένων ποσοτήτων. Καθότι ὑπάρχει στάδιον περαιτέρω ἀναπτύξεως τῆς καταναλώσεώς των, συνεπεία τῆς βαθμιαίας ἐξυψώσεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ νομισθῆ, ὡς συχνὰ ὑποστηρίζεται ὑπὸ μερικῶν δῆθεν ὑγιεινολόγων, ὅτι θὰ φθάσωμεν τοὺς ὑπὸ τῆς FAO διδομένους ἀριθμοὺς καταναλώσεως ζωϊκῶν θερμίδων, βάσει ξένων διαιτολογίων, διότι τοῦτο εἶναι ἀντίθετον εἰς τὸς ἀνάγκας τοῦ κλίματός μας, ἀλλὰ καὶ ἀποβίνει ἀντιοικονομικόν, ἀφοῦ ἡ σχέσις μετατροπῆς τῶν φυτικῶν πρὸς ζωϊκὰς θερμίδας εἶναι 1 : 7.

Πρέπει πάντως νὰ διαπιστώσωμεν ὅτι καὶ χωρὶς ἐφαρμογὴν αὐστηρᾶς πολιτικῆς αὐταρκειᾶς ἡ Ἑλλάς δύναται νὰ παραγάγῃ ἐπιτοπίως ὅλα τὰ σημερινὰ ἐξωθεν εἰσαγόμενα γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ εἶδη, ἐφ' ὅσον ληφθοῦν τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ στοιχειώδη προστασίαν τῶν εἰδῶν τούτων. Εἶναι ὅμως τουλάχιστον περίεργον πῶς ἀπαγορεύεται καὶ ἀρχήν, ἡ ἐξαγωγή τῶν ἀγροτικῶν μας προϊόντων ὅταν ταῦτα πλεονάζουν, ἐνῶ εἶναι ἐλευθέρη ἡ ἐξωθεν εἰσαγωγή συναγωνιζομένων αὐτὰ εἰδῶν, ἀφοῦ μάλιστα γνωρίζομεν ὅτι αὕτη γίνεται δι' ἐπιδοτήσεώς των ἀπὸ τὰς Κυβερνήσεις των (Γαλλία, Πολωνία, Οὐγγαρία, Ἰταλία, Κ.Π.Α. κλπ.). Ὑπὸ τοιούτους βέβαια ὄρους δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἀντικαταστάσεως τῆς σιτοκαλλιέργειας διὰ προϊόντων ἐξωθεν εἰσαγομένων.

Μένει ὅμως νὰ ἐξετασθῆ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῆς δι' ἐξαγωγίμων εἰδῶν. Ἐξ αὐτῶν ἀποκλείονται βεβαίως τὰ εἶδη τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς κατὰ μᾶλλον ἢ ἥττον χρονίαν κρίσιν, ὅπως ὁ καπνός, ἡ σταφίς καὶ ἡ σουλτανίνα, δηλ. τὰ ἐκ παραδόσεως ἐξαγωγικὰ προϊόντα. Ἀπομένουν λοιπὸν πρὸς ἐξέτασιν ὁ βάμβεξ, τὰ φρούτα, οἱ ξηροὶ καρποί, τὸ ἔλαιον, αἱ ἐλαίαι, οἱ οἶνοι, ἡ τομάτα καὶ τὰ λαχανικά.

1) Ἡ ἐξαγωγή βάμβακος ἀπὸ 40.702 τόννους τὸ 1956 ἀξίας 835 ἑκατ. δρχ. ἔπεσεν τὸ 1957 εἰς 16.558 τόννους ἀξίας 379 ἑκατομ. δρχ. καὶ παντοχρόνως αἱ τιμαὶ αὐτοῦ ἔπεσαν εἰς σημεῖον νὰ μὴ καλύπτουν τὰς καλλιεργητικὰς δαπάνας τῶν παραγωγῶν, ἰδίως ἐκεῖ ὅπου ὁ βάμβεξ ἀρδεύεται ἐκ φρεατίων ὑδάτων (Θῆβαι, Ἀργολίς κλπ.). Ἐξ ἄλλου σήμερον ὑπάρχουν ἐνταῦθα ἀποθέματα ἄνω τῶν 70.000 τόννων. Ἡ Κυβέρνησις λοιπὸν ἔλαβε μέτρα τινὰ

περιορισμοῦ τῆς βαμβακοκαλλιιεργείας. Ἀλλὰ πολὺ ἐνωρίτερον οἱ γεωργοί, ἰδίως τῆς Θεσσαλίας ἐπέξετειναν ἐφέτος τὴν σιτοκαλλιιεργείαν των εἰς ξηρικοὺς ἀγροὺς ποὺ ἐρύτευαν ἄλλοτε μὲ βαμβάκι.

2) Ἡ φρουτοπαραγωγή μας διέρχεται ἐφέτος σοβαρὰν κρίσιν, λόγω περιορισμοῦ τῶν ἐξαγωγῶν τῆς. Εἰδικώτερον ἡ ἐξαγωγή μήλων, ποὺ ἀνῆλθε πέρυσι εἰς 20.000 τόννους, ἔνεκα τῆς καταστροφῆς τῆς ἐσοδείας εἰς τὴν Γερμανίαν, περιορίσθη ἐφέτος εἰς τὸ ἐλάχιστον, ἀφοῦ ἡ παραγωγή τῆς χώρας ταύτης ἔφθασε εἰς 2 ἑκατομ. τόννους, ἐναντι 407.000 κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Ἐπίσης τὰ ἐσπεριδοειδῆ συναντοῦν ἐφέτος τὸν ἀδήρητον ἀνταγωνισμόν τῶν Ἰσπανικῶν τοιούτων, εὐθιγροτέρων ἀπὸ τὰ ἰδικά μας, ἀφοῦ μάλιστα ἡ παραγωγή τῶν ἐξαγωγικῶν χωρῶν (Ἰσραήλ, Β. Ἀφρικῆς, Ἰσπανίας καὶ Ἰταλίας) ἔφθασε τὰ 120 ο/ο τῆς περυσινῆς. Πρέπει μάλιστα νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ συσκευασία των παρὶ ἡμῖν εἶναι λίαν ἀκοιβή, λόγω τοῦ δασμοῦ τοῦ χαρτονιοῦ ποὺ καθιστᾷ ἀσύμφωρον τὴν χρησιμοποίησιν χαρτίνων κιβωτίων. Μόνη ἐλπίς ἀπομένει ἡ ἐξαγωγή των εἰς τὴν Ἀνατ. Εὐρώπην, ὑπὸ μετρίου ὄμως οἰκονομικοῦ ὄρους. Ἡ ἐξαγωγή ξηρῶν καρπῶν παραμένει ἐξ ἄλλου μᾶλλον περιορισμένη καὶ συναντᾷ τὸν σοβαρὸν ἀνταγωνισμόν τῶν χωρῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

3) Ἡ ἐξαγωγή τοῦ ἐλαιολάδου ἀνῆλθεν εἰς 8.634 τόννους τὸ παρελθὸν ἔτος, ἔτος λαδιάς, ἀξίας 177 ἑκατομ. δρχ. τοῦ πυρηνελαιίου εἰς 7.098 τόννους ἀξίας 93 ἑκατομ. δρχ. καὶ τῶν ἐλαιῶν εἰς 14.974 τόννων ἀξίας 154 ἑκατομ. δρχ. Ἄς σημειωθῆ ὅτι δὲν ὑπάρχει τοπικῶς ἀπαγόρευσις ἐξαγωγῆς ἀλλὰ κατὰ τὰ ἔτη μικρᾶς παραγωγῆς ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἄδεια, χορηγουμένη διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργείων Ἐμπορίου καὶ Γεωργίας. Ταιῦται ἄδεια χορηγοῦνται σήμερον ἐλευθέρως, ἀλλ' αἱ ἐξαγωγαὶ μας συναντοῦν δυσχερείας, λόγω τῶν ὑψηλῶν τιμῶν τῶν ἐλληνικῶν ἐλαίων ἐν χέσει μὲ τὰς διεθνεῖς. Αἱ ἐξαγωγαὶ τῶν ἐλαιῶν γίνονται συνήθως πρὸς τὰς ἀνατολικὰς χώρας, ἀλλ' ἐμπόδιον εἰς αὐτὰς ἀποτελεῖ συχνὰ ἡ κακὴ παρασκευὴ καὶ διατήρησις των καὶ αἱ δυσκολίαι ἐμπορίας εἰς αὐτὰς τὰς χώρας.

4) Αἱ ἐξαγωγαὶ οἴνων ἐκ σταφυλῆς ἔφθασαν τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς 25.110 τόννους, ἀξίας 86 ἑκατομ. δρχ. Καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἡ ἐξαγωγή των, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν σταφιδιτῶν, θὰ ὑπερβῆ κατὰ πολὺ τὴν ποσότητα αὐτῆν, κατόπιν ἀγορᾶς 120.000 τόννων οἴνου καὶ σταφιδίτου, συνεπεῖς σημαντικοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐφετεινῆς γαλλικῆς παραγωγῆς. Ἐννοεῖται ὅτι μέγα μέρος τῶν κρασιῶν μας, ποὺ ἐξάγονται εἰς βαρέλια θὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ προσμίξεις μὲ γαλλικὰ κρασιά, ὅχι μόνον πρὸς ἐσωτερικὴν εἰς Γαλλικὴν κατανάλωσιν ἀλλὰ κυρίως καὶ πρὸς ἐπανεξαγωγήν ὡς κρασιά ἢ λικέρ πολυτελείας. Δὲν εἶναι ὅμως λογικὴ ἡ ἐπέκτασις τῶν ἀμπελοφυτειῶν μας, ποὺ ἀπαιτοῦν ἔτη πολλὰ πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ ἰκανοποιητικὴν παραγωγήν, πρὸς

άντιμετώπισιν προσκαίρου και συμπτωματικῆς ζητήσεως, ἐνῶ ἐπὶ δεκαετηρίδας τὴν ἀμπελοργίαν μας μαστίζει χρονία κρίσις.

5) Ἡ τομάτα ἐξάγεται εἴτε εἰς γλωρὰν κατάστασιν, εἴτε περισσότερον ὡς πολτός. Ἡ ἐξαγωγή νωπῆς τομάτας ἀπὸ 35 τόννουσ τὸ 1957 ἐφθασεν ἐφέτος εἰς 77,5 τόννουσ και ἀσφαλῶσ θὰ παρουσιάσῃ αὐξήσιν, πρῶτον διότι εἰσῆχθησαν σπόροι καλῶν ποιότητων και δεύτερον διότι ἤρχισεν ἡ ἐντατικὴ καλλιέργειά τῆσ διὰ πρῶτον παραγωγῆν, εἴτε εἰς καταλλήλουσ τοποθεσίας (Ἱεράπετρα) εἴτε ὑπὸ ὑελοφράκτουσ ἐκτάσεισ. Ἐπίσης δυνατότητῆσ σημαντικῆσ αὐξήσεωσ παρουσιάζει ἡ ἐξαγωγή πολτοῦ ἐφ' ὅσον βελτιοῦται ἡ παραγωγή του. Οὕτω ἡ ἐξαγωγή τούτου ἀπὸ 655 τόννουσ, ἀξίασ 5.638 χιλιάδων δρχ. τὸ 1956, ἀνῆλθεν εἰσ 953 τόννουσ, ἀξίασ 10.876 χιλιάδων δρχ. τὸ 1957. Παρουσιάζεται ἐδῶ κάποια προοπτικὴ ἐξαγωγῆσ, περιορισμένη ὅμως ὡσ ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ τῆσ Ἰταλίασ και τῆσ Βουλγαρίασ ἰδίωσ.

6) Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ λαχανικά, ταῦτα ἐξάγονται εἰσ πολὺ μικράσ σχετικῶσ ποσότητασ, διότι ἡ ἀπόστασισ τῆσ χώρασ μας ἀπὸ τὰ μεγάλα κέντρα καταναλώσεωσ τῆσ Δ. Εὐρώπησ ἐπιβάλλει τὴν δαπανηρὰν χρησιμοποίησιν βαγονίων ψυγείων.

7) Τέλοσ, ἡ ἀντικατάστασισ τοῦ σίτου διὰ νέων καλλιεργειῶν, ὡσ τῶν ζαχαροτεύλων, εἶναι ἐφικτὴ, ἐφ' ὅσον ὅμως ἰδρυθοῦν προηγουμένωσ ζαχαροποιεῖα. Ὡσ γνωστὸν μελέτη ἰδρύσεωσ ἐνὸσ τοιοῦτου, με δυνατότητα χρησιμοποίησεωσ τεύτλων 30.000 στρεμμάτων, ἐκκρεμεῖ ἀπὸ πενταετίασ ἤδη εἰσ τὰ συρτάρια τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ. Ἀλλὰ και ὅταν συμπληρωθῇ τὸ δίκτυον τῶν ζαχαροποιείων εἰσ τὴν Ἑλλάδα θὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὴν τευτλοκαλλιέργειαν 100.000 ἐν ὅλῳ στρέμματα, ἤτοι ὀλιγώτερον τοῦ 1 ο/ο τῆσ σήμερον διὰ σίτου καλυπτομένησ ἐκτάσεωσ ἀνά τὴν Χώραν. Πρέπει ὅμως νὰ ὑπενθυμίσωμεν ὅτι ἡ εἰσαγωγή τῶν τεύτλων εἰσ τὴν ἀμειψισπερὰν σίτου θ' αὐξήσῃ τὰσ στρεμματικὰσ ἀποδόσεισ αὐτοῦ κατὰ 20 ο/ο τοῦλάχιστον.

Συμπεράσματα. Ἡ παγκόσμιωσ παραγωγή σίτου ἀπὸ 129 ἑκατομ. τόννουσ προπολεμικῶσ ἀνῆλθεν μεταπολεμικῶσ εἰσ 160 ἑκατομ. τόννουσ. Τοῦτε ἐπετεύχθη τόσοσ διὰ τῆσ αὐξήσεωσ τῶν σπειρομένων ἐκτάσεων ὅσον και δι' ὑψώσεωσ τῶν ἀποδόσεων. Τὴν ἰδίαν ὁδὸν ἠκολούθησε και ἡ Ἑλλάσ, ἡ ὁποῖα ἐφθασε τὴν μέσην κατὰ στρέμμα ἀπόδοσιν τῶν σιταγῶν τῆσ Εὐρώπησ, ὅποι ὁ σῖτοσ ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν καλλιέργειαν, ὑπερτεροῦσαν σημαντικῶσ τὴν ἀπόδοσιν τῆσ Ἀμερικῆσ και τῶν ἄλλων ἠπειρῶν.

Παρ' ἡμῖν ὅμως ἡ ἀνάπτυξισ τῆσ γεωργίασ, τόσοσ δι' ἐπεκτάσεωσ τῶν καλλιεργουμένων ἐδαφῶν ὅσον και δι' αὐξήσεωσ τῶν ἀποδόσεων τῶν ἀποτελεῖ φαινόμενον γενικόν, δι' ἑλασ σχεδὸν τὰσ καλλιεργείασ. Εἰδικώτερον μάλιστὰ διὰ τινασ κλάδουσ (βάμβαξ, δρυζα, πατάτεσ, λαχανικά, φρούτα) ἡ ἀνάπτυξισ τῶν ὑπῆρξε πολὺ ἐντονωτέρα τῆσ παραγωγῆσ σίτου. Τοῦτο συνετελέσθη κυρίωσ χάρισ εἰσ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀρδευομένων ἐκτάσεων, ποῦ ἀπα

σχαλοῦν σήμερον τὰ 9.3 οἰ/ε τῆς συνολικῶς καλλιεργουμένης ἐκτάσεως τῆς Χώρας, ἀλλ' εἶναι δυνατὸν νὰ διπλασιασθοῦν διὰ τοῦ ὑπὸ ἐκτέλεσιν προγράμματος τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων, ἐντὸς περίπου δεκαετίας. Πρέπει ὅμως νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν ἐδαφῶν τὰ ὑποῖα πρόκειται ν' ἀρδευθοῦν, κείμενα εἰς χαμηλὰ μέρη, δὲν καλλιεργοῦνται σήμερον μὲ σῖτον, ἀλλὰ μὲ ἄλλας καλλιεργείας ἀντίξεως (ἀραβόσιτον, βάμβακα, σησάμι, ὑσπρια).

Ὁ σῖτος καὶ δευτερευόντως τὰ ἄλλα χειμερινὰ σιτηρὰ προτιμῶνται ὑπὸ τῶν γεωργῶν μας, διότι χρησιμοποιοῦν τὸ ὕδωρ τῶν χειμερινῶν ἐν Ἑλλάδι βροχῶν. Εἰς τὰς ἀρδευομένας ὅμως γαίαις ἐπεκτείνονται αἱ καλλιέργειαι ἄλλων εἰδῶν, εἰς βάρος τοῦ σίτου. Ὅπως π.χ. κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν, ἡ ἀρδευομένη καλλιέργεια τοῦ βάμβακος ἐν Ἑλλάδι ἠῤῥήθη κατὰ 200.000 περίπου στρέμματα, ἐνῶ ἡ ξηρική τοιαύτη ἠλαττώθη ἀντιστοίχως κατὰ 165.000 στρέμματα. Ἡ τὰς ἀντικαταστάσεως τοῦ σίτου δι' ἄλλων καλλιεργειῶν ἀποδοτικωτέρων, κυρίως διὰ βάμβακος, εἶναι ἐκδήλος, πρὸ πάντων εἰς τὰς περιφερείας Φθιώτιδος, Λαρίσης καὶ Γιαννιτσῶν. Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ὅμως ἀνεκαψεν αὐτὴν ἡ μεγάλη πτώσις τῆς τιμῆς τοῦ βάμβακος καὶ ἡ δυσχέρεια τοποθετήσεως ἄλλων προϊόντων ἀρδευομένων καλλιεργειῶν (φτούτων, λαχανικῶν κλπ.).

Ὁ ἐπιστημονικὸς περιορισμὸς τῆς σιτοκαλλιέργειας θὰ ἐπέλθῃ, διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἀμειψισποράς. Ἡ ἐναλλαγή τοῦ σίτου μὲ ψυχανθῆ καὶ σκαλιστικὰς καλλιεργείας θὰ περιορίσῃ τὰς διὰ σίτου κατεχομένας ἐκτάσεις καὶ θὰ ἐξελίξῃ τὰ μειονεκτήματα τῆς μονοκαλλιέργειας. Ταυτοχρόνως ὅμως θὰ αὐξήσῃ τὰς στρεμματικὰς ἀποδόσεις τοῦ σίτου. Ἄς σημειωθῆ ἀκόμη ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐνσταυλισμένης κτηνοτροφίας θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν δι' ὀργανικῆς λιπάνσεως βελτίωσιν τῶν σιταγρῶν, δηλ. θὰ ἐπιφέρῃ καὶ αὐτὴ αὐξήσιν τῶν στρεμματικῶν ἀποδόσεων τῶν σιταγρῶν. Ὅλαι αἱ ὡς ἄνω ἐξελίξεις εἶναι μακρᾶς πνοῆς καὶ ἀπαιτοῦν τὴν ὑπαρξίν ὠρισμένων προϋποθέσεων (γεωργικὰς βιομηχανίας, βελτίωσιν συγκοινωνιῶν κλπ.).

Ἐκεῖνο ποῦ δύναται νὰ γίνῃ σχετικῶς εὐκολώτερον εἶναι ἡ μερικὴ ἀντικατάστασις τῶν μαλακῶν σίτων—ἰδίως τῶν «νούμερων» μὲ σκληροὺς τοὺς ὁποίους εἰσάγομεν σήμερον ἐξ Ἰταλίας εἰς μικρὰς ποσότητας διὰ παρασκευὴν ἀνωτέρας ποιότητος ζυμαρικῶν ἢ ἀκόμη καὶ ὑπὸ μορφήν μακαρονίων, ἐνῶ ἄλλοτε οἱ ντεβέδες μας ἦσαν περιζήτητοι εἰς ἐκείνην τὴν χώραν. Πρέπει λοιπὸν οἱ ἀρμόδιοι ν' ἀπασχοληθοῦν μὲ τὴν ἐκλογὴν καταλλήλων ποικιλιῶν πρωτομυ σκληροῦ σίτου, ὅπως ἐπέτυχον ἤδη οἱ Ἰταλοὶ, ὅποτε ἡ Ἑλλάς θὰ δύναται ὄχι μόνον νὰ καλύψῃ τὰς ἀνάγκαις τῆς εἰς ἄλευρα πλούσια εἰς γλουτίνην ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξάγῃ τοιοῦτους σίτους.

Δὲν νομίζομεν ὅτι ὁ ἐξαγγελθεὶς περιορισμὸς τῆς συγκεντρώσεως καὶ γενικῶς τῆς προστασίας τοῦ σίτου θὰ μειώσῃ, τουλάχιστον σημαντικῶς, τὴν σιτοκαλλιέργειαν, διότι αὐτὴ θὰ ἐξακολουθήσῃ κατ' ἀνάγκην εἰς τὰς περιφε-

ρείας όπου αἱ οικονομολογικαὶ συνθήκαι ἐπιβάλλουν αὐτήν. Ἐξ ἄλλου ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου ἀφ' ἐνός μὲν ἐξασφαλίζει τὸ ψωμί τοῦ παραγωγοῦ, ὁ ὁποῖος καλλιεργεῖ αὐτὸν ἔστω καὶ ἀπὸ ἀντενδεικνυόμενης οικονομικᾶς συνθήκας (Ἀττικῆ), ἀφ' ἐτέρου δ' ἐξ ὄλων τῶν ξηρικῶν καλλιεργειῶν (πλὴν τοῦ καπνοῦ καὶ ἐνίοτε τοῦ βάμβακος) ἡ σιτοκαλλιέργεια ἀποδίδει τὸ μεγαλύτερον κατὰ στρέμμα γεωργικὸν εἰσόδημα.

Ἴσως μάλιστα οἱ σιτοπαραγωγοὶ ζητήσουν ἀντισταθμισμα εἰς τὴν μείωσιν τῆς τιμῆς τοῦ σίτου διὰ τῆς περαιτέρω ἐντάσεως τῆς καλλιέργειας του, δηλ. διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν ἀποδόσεων του. Μόνον ἡ αὐξήσις τῆς λιπάνσεως αὐτοῦ μέχρι τοῦ συνιστωμένου σημείου θ' αὐξήσῃ τὴν ἐσοδείαν του κατὰ περισσότερο τῶν 500.000 τόννων συμφώνως πρὸς τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Κεντρικοῦ Ἐδαφολογικοῦ Ἐργαστηρίου. Ἡ καθημερινὴ ἐπέκτασις τῆς μηχανοκαλλιέργειας καὶ ἡ καλύτερα καλλιέργεια τοῦ ἐδάφους, ἡ γενίκευσις τῆς ζιζανιοκτονίας, ἡ ὁποία γίνεται σήμερον εἰς τὸ 1/5 μόνον τῆς διὰ σίτου καλλιεργουμένης ἐκτάσεως, ἡ χρησιμοποίησις ἐπιλεγμένων σπόρων. πού γίνεται σήμερον εἰς τὰ 3/4 τῶν σιταγρῶν καὶ ἡ συστηματικὴ ἀπολύμανσις τοῦ σπόρου, δύνανται ν' αὐξήσουν ἐπίσης τὴν σιτοπαραγωγὴν μας κατ' ἴσῃν σχεδὸν ποσότητα.

Πάντως ἡ μείωσις τῆς τιμῆς τῆς συγκεντρώσεως, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως (διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς συγκεντρουμένης ποσότητος), θ' αὐξήσῃ τὴν δυστυχίαν τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου, ὅπου οὗτος ἔχει περιωρισμένον ἀγροτικὸν κλῆρον, δηλ. εἰς τὰς περισσοτέρας περιοχὰς τῆς Χώρας. Καὶ πρὸ πάντων τῶν ὀρεινῶν πληθυσμῶν, διὰ τοὺς ὁποίους θὰ ἔπρεπε νὰ ληφθοῦν εἰδικὰ προστατευτικὰ μέτρα, ἀφοῦ τὰ 15,8 ο/ο τῶν διὰ σίτου καλλιεργουμένων ἐδαφῶν μας εἰσάγονται εἰς τὴν ἡμιορεινὴν ζώνην καὶ τὰ 10 ο/ο αὐτῶν εἰς τὴν ὀρεινήν. Βεβαίως αἱ ἀποδόσεις τῶν ἀγρῶν τούτων εἶναι μικρότεραι καὶ σημαντικὸν μέρος τῆς παραγωγῆς των χρησιμοποιεῖται δι' αὐτοκατανάλωσιν. Ἄλλὰ καὶ ἡ δυνατότης τῆς μεταφορᾶς περισσευμάτων τοῦ σίτου, ἐν ἀντιθέσει μὲ ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα, προσδίδει εἰς τὴν καλλιέργειαν ταύτην μορφήν ἐν μέρει ἐμπορικῆν.

Θὰ πρέπη πάντως νὰ γίνῃ προσπάθεια περιορισμοῦ τῆς ὑπὸ σίτου καλλιεργουμένης ἐκτάσεως εἰς τὴν Χώραν καὶ τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῇ πρῶτον διὰ τῆς ἐπέκτασεως τῆς ἀρδευσίμου ἐκτάσεως καὶ δεύτερον διὰ τῆς μεγαλύτερας προστασίας τῶν δυναμένων ν' ἀντικαταστήσουν τὸν σίτον εἰδῶν. Θὰ ἦτο ὅμως σφάλμα οικονομικὸν καὶ ψυχολογικὸν νὰ ἐπιζητηθῇ καὶ ἡ μείωσις τῶν ἀποδόσεων τῶν σιταγρῶν, πού βαίνει φυσικῶς αὐξανόμενη. Ὅριον θεωρητικὸν τῆς πολιτικῆς τοῦ σίτου θὰ πρέπη νὰ εἶναι ἡ σιτάρκεια τῆς Χώρας. Εἰς περίπτωσιν ὅμως πραγματοποιήσεως τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀγορᾶς, ἢ Ἑλλάς θὰ δύναται νὰ ἐξάγῃ σίτον εἰς ἄλλα εὐρωπαϊκὰ κράτη, ἀφοῦ ταῦτα εἰσάγουν κατ'

ιος περὶ τὰ 16 ἑκατομ. τόννων σίτου. Τότε μόνον ἡ παραγωγή μας θὰ δύ-
νεται ἀκινδύνως νὰ ὑπερβῇ τὰς ἀνάγκας μας.

Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων ἐπιβάλλεται νὰ χαρα-
θῇ καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ πρόγραμμα μακρᾶς διαρκείας, τουλάχιστον πενταετές.
Ἡ σιτοκαλλιέργεια θ' ἀντιμετωπισθῇ εἰς αὐτὸ ἐν συσχετισμῶ με ὅλην τὴν
εωργικὴν μας παραγωγήν καὶ ἀκόμη εἰς τὸ πλαίσιον τῆς ἐθνικῆς μας οἰκο-
νομίας. Ἄλλως καὶ ἡ γεωργία μας καὶ οἱ ἀγρόται μας κινδυνεύουν νὰ παρα-
υρθοῦν εἰς κλυδωνισμοὺς ἐπικινδύνους, οἰκονομικῶς καὶ κοινωνικῶς.
